

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN/ИСЧН: 2149 - 9225

Yıl/Year/Год: 6, Sayı/Number/Номер:
24, Eylül/September/Сентябрь 2020,
s./pp. 241-255

Geliş/Submitted/ Отправлено: 26.07.2020

Kabul/Accepted/ Принимать: 14.09.2020

Yayımlanmış/Published/ Опубликованный: 20.09.2020

10.29228/kesit.45968

Araştırma Makalesi
Research Article
Научная Статья

Prof. Dr. Hatice GÜZEL

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Türkiye

haticeguzel@kmu.edu.tr

 ORCID 0000-0001-5678-4447

ERGENLERİN SAHİP OLDUKLARI DEĞERLERİ, İSTENMEYEN ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARININ ETKİLERİ VE AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE VALUES OF
ADOLESCENTS, THE EFFECTS OF UNWANTED TEACHER BEHAVIOUR
AND THEIR ACADEMIC ACHIEVEMENTS

Öz

Araştırmada, ergenlerin sahip oldukları insani değerleri ile istenmeyen öğretmen davranışı ve istenmeyen öğretmen davranışının etkileri algılarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve akademik başarılarını ne düzeyde etkilediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Konya il Merkezinde bulunan bir Anadolu lisesinde farklı sınıf seviyelerinde öğrenim gören ergenlerden uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Çalışma grubunu 140 erkek öğrenci, 163 kız öğrenci olmak üzere 303 ergen oluşturmaktadır. Araştırma, genel tarama modelinin bir alt türü olan ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Dilmaç (2007) tarafından

¹ Cite as/Atıf: Güzel, H. (2020). Ergenlerin Sahip Oldukları Değerleri, İstenmeyen Öğretmen Davranışlarının Etkileri ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Kesit Akademi Dergisi*, 6 (24): 241-255. <http://dx.doi.org/10.29228/kesit.45968>

Checked by plagiarism software. Benzerlik tespit yazılımıyla kontrol edilmiştir. CC-BY-NC 4.0

geliştirilen “İnsani Değerler Ölçeği”, Erben Keçici vd.(2013) tarafından geliştirilen “İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma verileri SPSS 21.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre erkek öğrencilerin istenmeyen öğretmen davranışı ölçeği alt boyut puan ortalamalarının kız öğrencilerin ölçek alt boyut puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. İnsani değerler ölçeği sorumluluk, arkadaşlık, barışçı olma, saygı, dürüstlük, hoşgörü alt boyut puan ortalamaları yönünden erkek öğrenciler ile kız öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin fizik ders başarısı ile istenmeyen öğretmen davranışının etkileri puan ortalamaları arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca fizik ders başarısı ile değerler ölçeğinin alt boyutlarından sorumluluk puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür öğrencilerin sorumlulukları artınca akademik başarıları da artmıştır, Araştırma bulguları literatür eşliğinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Değerler, İstenmeyen Öğretmen Davranışı, Akademik Başarı

Abstract

In the study, it is aimed to determine whether adolescents' perceptions of human values and unwanted teacher behaviour and the effects of unwanted teacher behaviour differ according to their gender and to what extent they affect their academic achievement. The study group of the research was selected by convenience sampling method from adolescents studying at different grade levels in an Anatolian high school in Konya city centre in the 2017-2018 academic year. The study group consists of 303 adolescents, including 140 male students and 163 female students. The research was carried out in accordance with the relational scanning model, which is a subtype of the general survey model. In the study, the "Human Values Scale" developed by Dilmaç (2007) and the "Unwanted Teacher Behaviour Scale" developed by Erben Keçici et al. (2013) were used as data collection tools. Research data were analyzed with SPSS 21.0 program. According to the findings obtained from the study, it was observed that the mean scores of the sub-dimension of the unwanted teacher behaviour scale of male students were significantly higher than the mean scores of the scale sub-dimension of female students. It was observed that there was no statistically significant difference between male students and female students in terms of the mean scores of the human values scale sub-dimension of responsibility, friendship, being peaceful, respect, honesty, and tolerance. A significant negative correlation was found between the students' achievement in physics and the mean scores of the effects of unwanted teacher behaviour. In addition, it has been observed that there is a positive significant relationship between achievement in physics course and the mean responsibility scores from the sub-dimensions of the human values scale; as the responsibilities of the students increased, their academic achievement also increased. The research findings were discussed in the light of the literature.

Keywords: Adolescent, Values, Unwanted Teacher Behaviour, Academic Achievement

GİRİŞ

Çağımızın önemli konularından biri eğitim, eğitimin de en temel hedeflerinden biri nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Bu yetiştirmede en çok görev öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler, eğitim sisteminin en temel ögesi ve ülkelerin geleceğinin mimarıdır (Karagözoğlu, 2003: 10). Nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, ülkelerin kalkınmasında, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve toplumsal yaşama hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında öğretmenlerin başrolü oynamaları beklenmektedir.

Çağdaş eğitim anlayışında öğretmenin öğrenme-öğretme sürecinde öğretim etkinlikleri düzenleme, uygun ve etkili öğrenme ortamı hazırlama gibi görevleri ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerde bulunması gereken özellikler zaman zaman içerik olarak değişebilmektedir. Genellikle iyi bir öğretmenin “Öğrenme, öğretme ve değerlendirme ile ilgili çağdaş bilimsel bilgi ve beceriye sahip olup onu eğitim ortamında eksiksiz ve etkili kullanabilme; .Kendini sürekli yenileyebilme; Çağdaş bilim, sanat ve düşünme tarzını benimseyip yaşayabilme; .Eğitim yapacağı konu alanının çağdaş bilimsel bilgisine sahip olabilme; Sorunları bilimsel yöntemle çözebilme; Tutarlı etik değerlere sahip olabilme ve bunları gösterebilme, savunabilme; Doğayı, insanı, vatanını sevebilme “özelliklerine sahip olması beklenmektedir (Sönmez, 2008 :3-4).

Öğretmenin temel görevi öğrenmeyi sağlamaktır. Öğretmenlerin bu görevi yerine getirebilecek mesleki niteliklere sahip olması gerekmektedir. Etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi öğretmenin nitelikli olmasının yanında bu özelliklerini sınıf ortamında etkili bir şekilde göstermesi ile mümkün olacaktır. Öğretmenin davranış ve hareketlerinin de dâhil olduğu öğretmen etkililiğinin, öğrencilerde öğrenmenin oluşmasında eğitim süreci boyunca büyük önemi bulunmaktadır (Korur ve Eryılmaz, 2012: 103). Sınıfta öğretmenle öğrenci arasındaki ilişkiler de eğitim ve öğrenme açısından önemlidir. Öğretmenler bilgileri ve tutumlarıyla öğrencileri eğitirken aynı zamanda davranışları ile de onları etkilemektedirler. Öğretmenlerin sınıf içi tutum ve davranışları, öğrencilerin motivasyonu yanında akademik, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde de etkilidir. Gordon(2007: 9), olumlu sınıf atmosferinin öğrencilerin akademik başarısını artırdığını ileri sürmektedir.

Öğretmenlerin öğrencileri üzerindeki olumlu etkileri tartışılmamakla birlikte öğretmenlerin farkında olarak ya da olmayarak yaptıkları bazı davranışlar öğrenciler üzerinde olumsuz bir etki oluşturabilmektedir. Bu yüzden öğretmenlerin, öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerini olumsuz etkileyecek sınıf içi tutum ve davranışlardan kaçınmaları gerekmektedir.

Başar (2003: 118), öğretmenin olumsuz davranışını okulda eğitimi engelleyen her türlü davranış olarak tanımlarken, Pala (2005: 172), olumsuz öğretmen davranışını sınıf ortamına uygun olmayan, fakat bilinçli olarak yapılan davranışlar olarak tanımlamıştır. Balay ve Sağlam’a (2008: 2) göre okulda ve sınıfta eğitsel çabalara engel olan davranışların tümü istenmeyen/olumsuz öğretmen davranışı olarak nitelendirilebilir. Baloğlu’na, (2009: 70) göre öğrencilerle alay etme ve öğrencilere yönelik militanca bir tutum sergileme de istenmeyen öğretmen davranışlarıdır. Öğretmenlerin öğrencileriyle olumlu iletişim kuramamaları da olumsuz öğretmen davranışı olarak nitelendirilmiştir (Gözütok, 1993; Güzel,2017; Paykoç, 1997; Oral ve Güzel, 2018; Tor ve Sargın, 2005). Öğrencinin öğrenmesini ve sınıftaki öğretim-öğrenme etkinliklerini doğrudan ya da dolaylı olarak olumsuz etkileyen ve engelleyen davranışlar istenmeyen öğretmen davranışlarıdır. (Erben Keçici, Beyhan ve Sönmez Ektem,2013a; Gurbetoğlu ve Tomakin, 2011; Kearney, Plax, Hayes ve Iveyi, 1991; Kurt Kaban,2019; Metli ve Şirin, 2019; Özer ve Bozonoğlu, 2016).

Lewis ve Riley (2009: 418) ise öğretmenlerin istenmeyen davranışlarını yasal ve yasal olmayan davranışlar olmak üzere ikiye ayırmışlardır. Yasal olmayan istenmeyen davranışlar genellikle fiziksel ya da cinsel kötü muamele, istismar, taciz, hırsızlık ya da mali alanlardaki yasalara ihlal etmeyle ilgili öğretmen davranışlarıdır. Sınıflarda daha sık karşılaşılan ve yasal olarak nitelendirilen istenmeyen öğretmen davranışları ise öğrencileri azarlama, sürekli olarak öğrencileri eleştirme, alay etme vb. gibi davranışlardır. Kısaca İstenmeyen öğretmen davranışları öğretme-öğrenme etkinliklerini engelleyen ya da sınıfın genel atmosferini bozan dolayısıyla öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri olan tüm davranışlar istenmeyen öğretmen davranış olarak tanımlanabilir

Dilekmen'e (2008: 214) göre bu tür olumsuz davranışlar sergileyen öğretmenler, öğrencilerin olumsuz bir benlik algısı geliştirip, öz güvenlerini sarsarak başarısız olmalarına neden olabilmektedir. Yıldırım ve Akan (2018: 89) araştırmalarında, istenmeyen öğretmen davranışı arttıkça öğrencilerin okula yönelik tutumlarının olumsuzlaştığı, istenmeyen öğretmen davranışı azaldıkça öğrencilerin okula yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği bulgusuna ulaşmışlardır. Öğretmenlerin davranışları öğrencilerin okula yönelik tutumunu etkilemektedir.

Sylwester'e (2000: 12) göre istenmeyen öğretmen davranışları öğrenciler üzerinde bazı yıkıcı öğrenci davranışlarına neden olabilmektedir. Lewis ve Riley'e (2009: 418) göre de öğretmenlerin öğrencilere yönelik olumsuz eleştiri ve uyarıları genellikle öğrencilerin kendilerini rahatsız hissetmelerine ve neticede de okuldan nefretlerine neden olmaktadır. Sezer'in (2018: 536) yaptığı bir araştırmaya göre öğretmenlerin sınıf yönetiminde sergilemiş olduğu olumsuz tutumların üzerinden yıllar geçmiş olsa da öğrencilerdeki olumsuz etkilerinin devam ettiği anlaşılmıştır Bu açıdan bakıldığında öğrencilerde gözlenen istenmeyen öğrenci davranış ve sorunlarının nedenlerinden birinin öğretmenlerin sınıf içindeki olumsuz davranışları olabilir.

Araştırmada yer alan diğer bir kavram insani değer kavramıdır. Bir toplumun bireylerini birbirine bağlayan ve toplumun devamını sağlayan unsurların başında değerler gelmektedir Değer, kullanıldığı bağlama göre farklı anlamlara gelebilen, geniş kullanım alanına sahip bir kavramdır. Değer, düşünce tutum ve davranışlarımıza yön veren ilkeler olarak tanımlanabilir. Türk Dil Kurumu'na (2010: 483) göre ise değer; bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü olarak tanımlanmıştır. Değerlere ilişkin bazı tanımlar şu şekilde yapılmıştır. Değer, iyi bir birey, çevresiyle uyumlu ve bir şeyler üretebilen iyi bir vatandaş olmanın en önemli şartlarından biridir (Hökellekli, 2010: 5-6). Değerler, bireylerin neyin doğru neyin yanlış, neyin iyi neyin kötü olduğunu belirlemeye yarayan ölçütleri, bu konuda geliştirdiği inançları, arzu edilen ve edilmeyen yargıları (Dilmaç, Deniz ve Deniz, 2009: 10, Şişman, 2002: 17), bireyin düşünce, tutum ve davranışlarında birer standart olarak ortaya çıkan kültürel öğeler(Çağlar 2005: 306), insanın davranışlarına yön veren inançlar bütünü (Ulusoy ve Dilmaç 2012: 5) olarak ifade edilmektedir.

Synder (1997: 4), öğrenme ortamlarındaki bilişsel süreçlerin, insan davranışlarını açıklamada önemi kabul edilen değerler için önemli alanlar olduğunu belirtmektedir. İnsan davranışlarını açıklamada önemli öğelerden biri olan insani değerlerin bazıları saygı, dürüstlük, sorumluluk, dostluk, hoşgörü, barışçı olma şeklinde ifade edilebilir İnsani değerlere bakıldığında sorumluluğun öncelikli bir unsur olduğu görülür (Yiğit ve Dilmaç, 2011: 161). İnsanların birbirlerini anlamalarını ve birlikte yaşamalarını sağlayan diğer bir insani değer ise dostluk ve arkadaşlıktır. İnsani değerlerden saygı ise maddi ihtiyaçlardan ziyade manevi ihtiyaçların giderilmesine yöneliktir (Hill, 1994: 21). Dürüstlük, insanların birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlayan doğruluğu vurgulayan en temel insani değerlerdendir (Dilmaç, Kulaksızoğlu ve Ekşi, 2007: 2023).

Değerlerin küçük yaşta verilmeye başlanması tavsiye edilmekle birlikte bireyde değer algısının tam olarak kavranması ergenlik döneminde olmaktadır (Dilmaç, 2012: 6). Ergenlik döneminde birey, değerler sistemini oluşturarak kendi kimliğini kazanmaya çalışır. Bu dönemde ergen toplumun değerlerine ve toplumdaki konulara daha çok ilgi gösterir. Bu dönemde ergen sahip olduğu değerleri mantıklı bir şekilde eleştirip düzenleyecek zihinsel olgunluğa ulaşır. Bu zihinsel olgunluk ergene, çelişkili görünen değerleri irdeleyip kavrama imkânı sağlar (Ercan, 2001: 3). Ergen kendi değerler sistemini oluşturmaya bu dönemde başlar ancak değerler sisteminin yerine oturması erişkinlik dönemine kadar devam edebilir (Özbay ve Öztürk, 1992: 9). Temel insanî değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek aile, toplum ve okulun başlıca görevleri arasındadır (Ekşi, 2003: 80).

Literatürde ergenlerin sahip olduğu değerleri ile istenmeyen öğretmen davranışlarını birlikte inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak ergenlerde insani değerlerin çeşitli araştırmalarda ele alındığı görülmektedir (Baloğlu ve Balgalmıs, 2005; Dilmaç, 1999; Dilmaç, 2007; Erdem, 2003; Güzel, 2018; Güzel ve Oral, 2018; Lamberta, 2004; Perry ve Wilkenfeld, 2006; Sarı, 2005; Sarıçam, Çelik, Arıcı ve Kaya, 2014; Seki ve Dilmaç, 2015; Schwartz ve Boehnke, 2004; Schwartz, Melech, Lehmann, Burgess, Harris ve Owens, 2001).

Eğitimin hassas, sorgulayıcı ve bir o kadar da meraklı öğrencileri ortaöğretim öğrencileridir. Genellikle 15-18 yaş grubunu oluşturan bu öğrenciler bedensel ve psikolojik olarak gençlik ve ergenlik dönemlerindedirler. Ergenlik dönemi gencin kimlik arayışının olduğu ve kendine uygun bir kimlik bulmaya çalıştığı dönemdir. Bu dönemde genç kendine uygun bir yaşam felsefesi belirlemeye çalışır. Değerler de bu yaşam felsefesi içinde önemli bir yer tutar. Bu nedenle ergenlerin sahip oldukları insani değerlerin neler olduğu, benimsedikleri değerlerde cinsiyetin rolünün olup olmadığı, sahip oldukları insani değerleri ve istenmeyen öğretmen davranışlarının fizik dersi başarısını ne derecede etkilediğinin belirlenmesi önemli olacaktır. Bu araştırma bu yönüyle önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada,

Ergenlerin, istenmeyen öğretmen davranışlarına yönelik algılarının ve istenmeyen öğretmen davranışlarının etkilerine yönelik algılarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı

Ergenlerin İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ) Alt Boyut Puanlarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı

Ergenlerin sahip oldukları insani değerleri ile istenmeyen öğretmen davranışı ve istenmeyen öğretmen davranışının etkileri algılarının akademik başarılarını ne düzeyde etkilediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan ölçme araçları ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modellerinden karşılaştırma türü ilişkisel tarama ile yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi

amaçlayan araştırma modelleridir. Bu modellerde esas amaç, var olan durumu olduğu gibi betimlemektir. Karşılaştırma türü ilişkisel tarama modellerinde, en az iki değişken bulunup bunlardan birine göre gruplar oluşturularak diğer değişkene göre aralarında bir farklılaşma olup olmadığı incelenir (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Konya il merkezinde bulunan bir Anadolu lisesinde farklı sınıf seviyelerinde öğrenim gören ergenlerden uygun örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Çalışma grubunu 140 erkek öğrenci, 163 kız öğrenci olmak üzere 303 ergen oluşturmaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Erkek Öğrenci	Kız öğrenci	Toplam
140	163	303

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği (İÖDÖ) ve İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ) olmak üzere iki ölçme aracı kullanılmıştır. Akademik başarı için öğrencilerin fizik dersinden aldıkları notlar kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler için gerekli izinler alınmıştır.

İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği (İÖDÖ)

Araştırmada Erben Keçici vd. (2013b) tarafından geliştirilen “İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçek, “Öğretmen olumsuz davranışı” ve “Öğretmen olumsuz davranışının etkileri” olmak üzere iki faktörlü 38 sorudan oluşan likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin KMO değeri mükemmel sayılabilecek 0.923, Bartlett küresellik testi sonucu da anlamlı [$X^2=7229/sd=703$, $p<0.000$] bulunmuştur. Faktör analizinde özdeğer 3.00 olarak alınmış ve özdeğeri 3.00’dan büyük iki faktör belirlenmiştir. Ölçeğin faktörleri arasında $p<0.01$ anlamlılıkta, $r = .642$ orta düzeyde pozitif ve doğrusal bir ilişki vardır. Ölçeğe ait iki boyutun Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları 0.91 ile 0.92 ve ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.94’dur. Doğrulamalı faktör analizi sonucunda X^2/sd oranı 2.52 ($X^2/sd=1628.31/644$)’dir. GFI değeri 0.79, AGFI değeri 0.76, RMSEA değeri 0.06, CFI değeri 0.85, NFI değeri 0.78 ve PGFI değeri 0.69 bulunmuştur. Ölçek verileri mükemmel uyum değerlerine sahip olmasa bile, kabul edilebilir sınırlar içindedir.

Uygulanan ölçek sonrasında veriler derecelendirme ölçeği kullanılarak çözümlenmiştir. Ölçekte beş seçenek bulunmaktadır. Beşli ölçekte bulunan dört aralık (5-1=4) için aralık katsayıları ise (4/5) 0,80’dur. Kesinlikle katılmıyorum 1-1.79, katılmıyorum 1.80- 2.59, kararsızım 2.60-3.39, katılıyorum 3.40-4.19 ve tamamen katılıyorum 4.20-5 aralıklarındadır.

Ölçeğin çalışmanın yapıldığı örnekleme ait geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre “Öğretmenin İstenmeyen Davranışı” alt boyutu için Cronbach's Alpha 0.96, “Öğretmenin İstenmeyen Davranışlarının Etkileri” alt boyutu için 0.95 ve ölçeğin tümü için 0.97 olarak hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucu ölçeğin faktör yüklerinin 0.51 ile 0.86 arasında değiştiği görülmüştür.

İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ)

Bu araştırmada, öğrencilerin insani değerlerini belirlemede, Dilmaç (2007), tarafından ortaöğrenim düzeyindeki öğrenciler (ergenler) için geliştirilen “İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ)” kullanılmıştır. Ölçekte, insani değerler süreci a) Sorumluluk (7 madde), b) Dostluk/Arkadaşlık (7 madde), c) Barışçı Olma (7 madde), d) Saygı (7 madde), e) Hoşgörü (7 madde), f) Dürüstlük (7 madde) olarak altı boyutta toplam 42 madde ile ölçülmektedir. Bu ölçek bireysel veya gruplar halinde uygulanabilen Likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki maddeler beş basamaklı “Likert Tipi” (A: Hiçbir Zaman, B: Nadiren, C: Ara sıra, D: Sık Sık, E: Her Zaman) bir dereceleme ölçeği şeklinde ifade edilmiştir. Maddeler A:1- B:2- C:3- D:4- E:5 şeklinde puanlanmıştır. Puanların artması bireylerin insani değerlere daha fazla sahip olduğunu azalması daha az sahip olduğunu göstermektedir.

İnsani Değerler Ölçeğinin güvenilirlik çalışması için iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır. 7 maddeden oluşan “Sorumluluk” alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa:0,73 olarak hesaplanmıştır. 7 maddeden oluşan “Dostluk/Arkadaşlık” alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa 0,69 olarak hesaplanmıştır. 7 maddeden oluşan “Barışçı Olma” alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa 0,65 olarak hesaplanmıştır. 7 maddeden oluşan “Saygı” alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa 0,67 olarak hesaplanmıştır. 7 maddeden oluşan “Dürüstlük” alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa 0,69 olarak hesaplanmıştır. 7 maddeden oluşan “Hoşgörü” alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa 0,70 ve 42 maddelik tüm ölçek için iç tutarlılık katsayısı ise alfa 0.92 bulunmuştur. Bu kararlılık katsayıları “Sorumluluk” için 0,73, “Dostluk/Arkadaşlık” için 0,91, “Barışçı Olma” için 0,80, “Saygı” için 0,88, “Dürüstlük” için 0,75, “Hoşgörü” için 0,79 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tümü için kararlılık katsayısı 0,87 bulunmuştur (Dilmaç, 2007).

Verilerin Analizi

Araştırmada 303 ergene uygulanan “İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği”, “İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ)”, “Fizik Dersi Başarı Notu” verileri SPSS 21.0 istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi ve çalışma grubu sayısının yeterli olması nedeniyle gruplar arası farklar bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde verilerin analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

İstenmeyen öğretmen davranışı ve istenmeyen öğretmen davranışının ergenlerde bıraktığı etkinin cinsiyete göre puan karşılaştırılması Tablo 2’ de gösterilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre İstenmeyen Öğretmen Davranışı ve İstenmeyen Öğretmen Davranışının Bıraktığı Etki Puan Karşılaştırılmasını Veren t Testi Sonuçlar

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	☉	S	T	Df	P
Öğretmenin İstenmeyen Davranışı	Erkek	140	39.61	19.12	2.77	301	.006
	Kız	163	33.76	17.29			
Öğretmenin İstenmeyen Davranışlarının Etkileri	Erkek	140	32.66	16.39	2.73	301	.007
	Kız	163	27.74	14.93			

Tablo 2’de ergenlerin cinsiyete göre İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği alt boyut puanları incelendiğinde erkek öğrencilerin İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği alt boyut puan ortalamaları kız öğrencilerin ölçek alt boyut puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir ($p=0.006$, $p<0.05$).

Yine ergenlerin cinsiyete göre İstenmeyen Öğretmen Davranışının Etkileri Ölçeği alt boyut puanları incelendiğinde erkek öğrencilerin İstenmeyen Öğretmen Davranışının Etkileri Ölçeği alt boyut puan ortalamaları kız öğrencilerin İstenmeyen Öğretmen Davranışının Etkileri Ölçeği alt boyut puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. ($p=0.007$, $p<0.05$).

İnsani Değerler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ) Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılmasını Veren t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	̄	S	T	df	P
Sorumluluk	Erkek	140	25.17	4.05	-1.68	301	.09
	Kız	163	25.93	3.79			
Arkadaşlık	Erkek	140	26.67	5.21	-.81	301	.41
	Kız	163	27.15	5.04			
Barışçı olma	Erkek	140	19.56	3.98	-1.81	301	.07
	Kız	163	20.33	3.48			
Saygı	Erkek	140	25.65	4.71	-.61	301	.54
	Kız	163	25.97	4.35			
Dürüstlük	Erkek	140	24.78	3.30	.27	301	.78
	Kız	163	24.68	3.04			
Hoşgörü	Erkek	140	22.43	3.59	-.33	301	.74
	Kız	163	22.56	3.31			

Tablo 3’ de ergenlerin cinsiyete göre İnsani Değerler Ölçeği alt boyut puanları incelendiğinde erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin sorumluluk, arkadaşlık, barışçı olma, saygı, dürüstlük, hoşgörü ölçek alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Fizik Ders Başarısı ile İstenmeyen Öğretmen Davranışı, İstenmeyen Öğretmen Davranışının Etkileri ve Değerler Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması Tablo 4’ de gösterilmiştir.

Tablo 4. Fizik Ders Başarısı ile İstenmeyen Öğretmen Davranışı, İstenmeyen Öğretmen Davra-

nışının Etkileri ve Değerler Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Fizik Ders Başarısı
Öğretmenin İstenmeyen Davranışı	-.182**
Öğretmenin İstenmeyen Davranışlarının Etkileri	-.193**
Sorumluluk	.147**
Arkadaşlık	.022
Barışçı olma	.016
Saygı	.027
Dürüstlük	.084
Hoşgörü	.031

** $p < .01$

Tablo 4 incelendiğinde fizik ders başarısı ile İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği puanı ($r = -.182$, $p < .01$) arasında ve İstenmeyen Öğretmen Davranışlarının Etkileri Ölçeği puanı ($r = -.193$, $p < .01$) arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Yani İstenmeyen Öğretmen Davranışı ve İstenmeyen Öğretmen Davranışı Etkileri Ölçeği puan ortalamaları arttıkça öğrencinin akademik başarısı düşmektedir. Ayrıca fizik dersi başarısı ile İnsani Değerler Ölçeği'nin alt boyutlarından sorumluluk ($r = .147$, $p < .01$) puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Ergenlerin sorumlulukları artınca akademik başarıları da artmıştır. Fizik ders başarısı ile İnsani Değerler Ölçeği alt boyutlarından arkadaşlık, barışçı olma, saygı, dürüstlük, hoşgörü puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan ergenlerin, İstenmeyen öğretmen davranışının etkileri, sahip oldukları değerleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi sonucu elde edilen bulguların tartışması yapılmış ve yorumlanmıştır.

Literatürde istenmeyen öğretmen davranışlarına ilişkin yapılan çalışmalar dikkate alındığında genellikle istenmeyen öğretmen davranışlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar bulunmaktadır. İstenmeyen öğretmen davranışlarının öğrenci üzerindeki etkisini araştıran araştırma sayısının oldukça az olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada, ergenlerin İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği alt boyut puanlarının cinsiyete göre değişip değişmediği incelendiğinde erkek öğrencilerin İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği alt boyut puan ortalamaları kız öğrencilerin ölçek alt boyut puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Yine ergenlerin İstenmeyen Öğretmen Davranışının Etkileri Ölçeği alt boyut puanlarının cinsiyete göre farklı olup olmadığı incelendiğinde erkek öğrencilerin İstenmeyen Öğretmen Davranışının Etkileri Ölçeği alt boyut puan ortalamalarının kız öğrencilerin ölçek alt boyut puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. İlgili literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde; bu araştırma bulguları ile paralellik gösteren bir çalışmada Gurbetoğlu ve Tomakin (2011), sevilen ve sevilmeyen öğretmen davranışları açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulmuşlardır.

Güzel'in (2017) yaptığı benzer bir çalışmada lise öğrencilerinin istenmeyen öğretmen davranışı ve istenmeyen öğretmen davranışının öğrenci üzerinde bıraktığı etkinin cinsiyete göre değişimi incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Fark anlamsız olmasına rağmen, erkek öğrencilerin istenmeyen öğretmen davranışı, kız öğrencilerin ise davranışa karşı

gösterilen tepki puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Benzer bir çalışmada Yıldırım ve Akan (2018) araştırmalarında öğrencilerin cinsiyete göre istenmeyen öğretmen davranışları algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamasına rağmen erkek öğrencilerin algıladığı istenmeyen öğretmen davranışları puanı ortalaması kız öğrencilerinkinden yüksek bulunmuştur. Yine Erben Keçici vd.'nin (2013a) yaptıkları araştırmada, saldırgan öğretmen davranışının öğrenci üzerinde bıraktığı etki cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamsız bulunmasına rağmen, erkek öğrencilerin saldırgan öğretmen davranışının öğrenci üzerinde bıraktığı etki puan ortalaması kız öğrencilere oranla daha yüksek çıkmıştır. Özer ve Bozonoğlu (2016) tarafından yapılan diğer bir araştırmada da erkek öğrencilerin sınıf içi iletişim, zaman yönetimi, sınıf dışı iletişim ve derse katılım yönünden öğretim elemanlarının istenmeyen davranışlar sergilediği görüşüne daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir

Yapılan araştırmalarda cinsiyet değişkenine göre yapılan analizlerde, bütün boyutlarda erkek öğrencilerin puan ortalamalarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Nitekim bazı araştırmalarda da bunun tersi bulgulara ulaşılmıştır. Arslantaş (2011) tarafından yapılan araştırmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre öğretim elemanlarını iletişim becerisi konusunda daha yeterli gördükleri belirlenmiştir. Murat, Arslantaş ve Özgan (2006) tarafından yapılan araştırmada ise kız öğrencilerin, derslerine giren öğretim elemanlarını sınıftaki eğitim-öğretim etkinliklerinde daha az yeterli gördükleri belirlenmiştir. Kumral (2009) tarafından yapılan benzer bir araştırmada da bazı kız öğrencilerin öğretim elemanlarının öğrencileri mahkûm gibi görüp, otoriter ve katı davrandıkları yönünde görüş belirttikleri belirlenmiştir. Yıldırım (2012) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, öğretmenlerin sergiledikleri otokratik davranışların cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. İstenmeyen öğretmen davranışlarına ilişkin kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasındaki bu tür farklılıkların öğrenci beklentileri ile ilişkili olabileceği söylenebilir. Erdem ve Sarıtaş (2006) tarafından yapılan araştırmada ise sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretim elemanlarının davranışlarının demokratikliğine ilişkin algıları "cinsiyete" ve "öğretim türüne" göre farklılık göstermemiştir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu, ergenlerin İnsani Değerler Ölçeği alt boyut puanlarının cinsiyete göre değişip değişmediğine yöneliktir, Erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin ölçek alt boyutlarından sorumluluk, arkadaşlık, barışçı olma, saygı, dürüstlük, hoşgörü puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Kurt Kaban (2019) araştırmasında benzer bulguya ulaşmış İnsani Değerler Ölçeği'nin alt boyutlarından sorumluluk, dostluk, barış, saygı, dürüstlük ve hoşgörü puan ortalamaları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık belirleyememiştir.

Diğer yönden Metli ve Şirin (2019) araştırmalarında İnsani Değerler Ölçeği alt boyut puanları açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu ve kız öğrencilerin sorumluluk, dostluk, barışçı olma, saygı, dürüstlük ve hoşgörü değerleri puan ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Akgül (2013) araştırmasında, cinsiyet değişkeni açısından yapılan karşılaştırmalarda kız ve erkek öğrencilerin insani değerleri benimseme ve bu değerlere uygun davranışlar gösterme düzeylerinin istatistiksel olarak farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Kız öğrencilerin sorumluluk, dostluk-arkadaşlık, barışçı olma, saygı, hoşgörü ve dürüstlük gibi insani değerleri benimseme düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuca paralel olarak Keskin'in (2008) yaptığı araştırmada hoşgörü, dayanışma, yardımseverlik, misafirperverlik, adil olma ve sorumluluk değer puanları ile cinsiyet değişkeni arasında kızlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Oysa Sarıçam, Çelik, Arıcı ve Kaya (2014) araştırmalarında erkek öğrencilerin toplam insani değerler dürüstlük, arkadaşlık puan ortalamalarının kız öğrencilerin toplam insani değerler dürüstlük arkadaşlık puan ortalamalarından daha yüksek olduğunu, ancak bu farkın istatistiksel olarak an-

lamli olmadığını belirlermişlerdir.

Yapılan araştırmanın son bulgularından olarak ergenlerin fizik ders başarısı ile İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçeği puan ortalamaları ve İstenmeyen Öğretmen Davranışının Etkileri Ölçeği puan ortalamaları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Yani istenmeyen öğretmen davranışı ve istenmeyen öğretmen davranışının etkileri puan ortalamaları arttıkça öğrencinin akademik başarısı düşmektedir.

Bu çalışmada ayrıca fizik ders başarısı ile İnsani Değerler Ölçeği' nin alt boyutlarından sorumluluk puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sorumlulukları artınca akademik başarıları da artmıştır. Fizik ders başarısı ile arkadaşlık, barışçı olma, saygı, dürüstlük, hoşgörü ölçek alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır.

Şahan'ın (2008) yaptığı çalışmada, öğretmenin kabul-ret algısı ile öğrencinin okula yönelik tutumu ve akademik başarısı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğretmenin öğrenciyi kabul düzeyi düştükçe öğrencilerin okula ve öğretmene yönelik tutumu olumsuzlaşmış akademik başarısı düşmüştür. Geçer ve Deryakulu (2004) çalışmalarında, öğretmen yakınlığı ile öğrencilerin motivasyonu, tutumu ve başarısı arasında pozitif ilişkiler bulunmuşlardır. Atik'in (2016) yaptığı çalışmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin öğretmenlerine duyduğu güven öğrencilerin okula yönelik tutumunu doğrudan etkilemiştir. Bu ve benzer bulgular bu çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak araştırmacı ve uygulayıcılar için aşağıdaki öneriler verilebilir:

İstenmeyen öğretmen davranışının ortaya çıkmasına neden olan etkenler belirlenebilir, Öğretmen yetiştiren kurumlarda istenmeyen öğretmen davranışlarının öğrenci üzerinde bıraktığı olumsuz etkileri öğretmen adaylarına anlatılarak konunun önemine dikkat çekilebilir.

Ergenlerin insani değer düzeylerinin yükseltilmesi yönünde eğitimler verilebilir.

Benzer araştırmalar farklı şehir ve farklı düzeydeki öğrenci gruplarıyla tekrarlanabilir

KAYNAKÇA

- Arslantaş, H. İ. (2011). Öğretim Elemanlarının Öğretim Stratejileri-Yöntem ve Teknikleri, İletişim ve Ölçme Değerlendirme Yeterliklerine Yönelik Öğrenci Görüşleri. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 487-506.
- Akgül, T. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algıları İle İnsani Değerleri Benimseme Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ
- Atik, S. (2016). Akademik Başarının Yordayıcıları Olarak Öğretmene Güven, Okula Karşı Tutum, Okula Yabancılaşma ve Okul tükenmişliği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya
- Balay, R.ve Sağlam, M. (2008). Sınıf içi olumsuz davranışlara ilişkin öğretmen görüşleri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (2), 1 - 24.

- Baloğlu, M. ve Balgalmış, E.(2005). İlköğretim ve Ortaöğretim Yöneticilerinin Öz-Değerlerini Betimlenmesi: Tokat İli Örneği. Değerler Eğitimi Dergisi. 3 (10), 19-31.
- Baloglu, N. (2009). Negative Behavior of Teachers with Regard to High School Students in Classroom Settings. Journal of Instructional Psychology, 36(1), 69-78.
- Başar, H. (2003). Sınıf Yönetimi, Ankara: Anı Yayıncılık
- Çağlar, A. (2005). Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi. M. Sevinç (Ed.), Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Dilekmen, M. (2008). Etkili Eğitim İçin Etkili Öğretmenlik. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(2), 213-221.
- Dilmaç, B. (1999). İlköğretim Öğrencilerine İnsani Değerler Eğitimi Verilmesi ve Ahlaki Olgunluk Ölçeği ile Eğitimin Sınanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü: İstanbul
- Dilmaç, B. (2007). Fen lisesi Öğrencilerine İnsani Değerler Eğitiminin Verilmesi ve İnsani Değerler Ölçeği ile Sınanması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya
- Dilmaç, B, Kulaksızoğlu, A. ve Ekşi H. (2007). An Examination of the Humane Values Education Program on a Group of Science High School Students. Educational Sciences: Theory & Practice, 7(3), 1221-1261.
- Dilmaç, B., Deniz, M.ve Deniz, M. E. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Öz- Anlayışları ile Değer Tercihlerinin İncelenmesi. Değerler Eğitimi Dergisi, 7(18), 9-24.
- Dilmaç, B. (2012). İnsanca Değerler Eğitimi. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Erben Keçici,S. Beyhan,Ö. ve Sönmez Ektem,I. (2013a).Aggressive TeacherBehaviorsand Its'Effects on Students. Asian Journalof Management Sciences&Education(AJMSE), 2 (2),15-25
- Erben Keçici,S. Beyhan,Ö. ve Sönmez Ektem,I.(2013b). İstenmeyen Öğretmen Davranışı Ölçme Aracı Geliştirilmesi. The Journal of Academic social Science Studies, 6,3, 1 043-1065.
- Ercan, İ. (2001). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programlarında Ulusal ve Evrensel Değerler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Çanakkale.
- Erdem, A.R. (2003). Üniversite Kültüründe Önemli Bir Unsur Değerler. Değerler Eğitimi Dergisi, 1(4), 55-72.
- Erdem. A. R.ve Sarıtas E. (2006). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarının Davranışlarının Demokratikliğine ilişkin Algıları (PAÜ Örneği). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16,525-538.
- Ekşi, H. (2003). Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. Değerler Eğitimi Dergisi, 79-96.
- Geçer, A. ve Deryakulu, D. (2004). Öğretmen Yakınlığının Öğrencilerin Başarıları, Tutumları ve Güdülenme Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,

- 40(40), 518-543.
- Gözütok, F. D. (1993). Okulda Dayak Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Gordon, T. (2007). Etkili Öğretmenlik Eğitimi (E.Ö.E).(Çev. E. Aksay). İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Gurbetoğlu, A. ve Tomakin, E. (2011). Sevilen ve Sevilmeyen Öğretmen Davranışlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 261-276.
- Güzel, H. (2017). Lise Öğrencilerinin İstenmeyen Öğretmen Davranışlarına Yönelik Algılarının İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 38, 209-220.
- Güzel, H. (2018). Öğretmen Adaylarının Değerleri ve Akademik Öz-Yeterlik İnançları Arasındaki İlişki, International Journal of Social Science(JASSS), 72, 1-14.
- Güzel, H. ve Oral, I. (2018). Investigation of Human Values Effect on High School Students' Physics Achievements. Journal of Human Sciences, 15(4), 2417-2425.
- Hökelekli, H. (2010). Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: Değerler eğitimi. Eğitime Bakış Dergisi, 6(18), 4-10.
- Hill T. E. Jr. (1994). Respect for humanity. The Tanner Lectures On Human Values. Stanford University Press
- Karadağ, E., Baloğlu, N. ve Yalçınkayalar, P. (2006). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretmenler Tarafından Algılanan Demokratik Tutumları ile Öğretmenlerin Demokratik Değerleri Üzerine İlişkisel Bir Araştırma. Değerler Eğitimi Dergisi, 4 (12), 65-82.
- Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim Sistemimizde Öğretmen Yetiştirme Politikamıza Genel Bir Bakış, Eğitimde yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi
- Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınevi
- Kearney, P., Plax, T. G., Hayes, E. R., & Ivey M. J. (1991). College Teacher Misbehaviours: What Students Dont Like About What Teachers Say And Do. Communication Quarterly, 39(4), 325-340.
- Keskin, Y. (2008). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim, 1998 ve 2004 Programlarının Etkinliğinin Araştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Korur, F. ve Eryılmaz, A. (2012). Teachers' and Students' Perceptions of Effective Physics Teacher Characteristics. Eurasian Journal of Educational Research, 46, 101-120.
- Kumral, O.(2009).Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarının Davranışlarına Yönelik Algıları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(1), 92-102.
- Kurt Kaban, G.(2019). Ergenlerde Siber Zorbalığın İnsani Değerler Açısından İncelenmesi (Kocaeli Örnekleme).Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon

- Lamberta, G. C.(2004). A Values Education İntervention Through Therapeutic Recreation for Adolescents in a Psychiatric Setting. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Valden University, Minnessota
- Lewis, R. & Riley, P. (2009). Teacher Misbehaviour, In L. J. Saha, & A. G. Dworkin (Eds.), International Handbook of Research on Teachers and Teaching, Springer International Handbooks of Education, 21,417-431.
- Metli,G ve Şirin, T. (2019) Ortaokul Öğrencilerinin Siber Zorbalık, Siber Mağduriyet ve İnsani Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Ekev Akademi Dergisi, 23 (77),179-200.
- Murat, M. Aslantaş, H. İ. ve Özgan, H. (2006). Öğretim Elemanlarının Sınıf İçi Eğitim Öğretim Etkinlikleri Açısından Değerlendirilmesi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26(3), 263-278.
- Oral, I. ve Güzel, H. (2018). Investigation the Effect of Teachers' Misbehaviors on Physics Success. Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 5(30), 4169-4176.
- Özbay,H. ve Öztürk, E. (1992). Gençlik. İstanbul: İletişim Yayınları
- Pala, A. (2005). Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Önlemeye Dönük Disiplin Modelleri. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13, 171-179.
- Paykoç, F. (1997). Öğretmenler İçin Duyuşsal Eğitim. Uluslar Arası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı (27 Ağustos-2 Eylül 1995), 115-122.
- Perry, A.D. & Wilkenfeld, B.S.(2006). Using an Agenda Setting Model to Help Students Develop & Exercise Participatory Skills and Values. Journal of Political Science Education, 2, 303-312.
- Sarı, E. (2005). Öğretmen Adaylarının Değer Tercihleri: Giresun Eğitim Fakültesi Örneği. Değerler Eğitimi Dergisi, 3 (10), 73-88.
- Sarıçam, H. Çelik, İ. Arıcı, N. ve Kaya, M. M. (2014). Ergenlerde İnsani Değerler ve Ahlaki Olgunluk Aasındaki İlişkinin İncelenmesi. International Journal of Human Sciences, 11(1), 1325-1342.
- Schwartz, S.H., Melech, G., Lehmann,G., Burgess, S., Harris, M. & Owens, V. (2001) Extending the Cross-Cultural Validity of the Theory of Basic Human Values With a dDiferent Method of Measurement. Journal of Cross-Cultural Psychology, 32, 519-542.
- Schwartz, S.H. & Boehnke, K. (2004). Evaluating the Structure of Human Values with Confirmatory Factor Analysis. Journal of Research in Personality, 38, 230-255.
- Seki, T. ve Dilmaç, B. (2015). Predictor Relationships Between the Values the Adolescents Have and their Levels of Subjective Well-Being and Social Appearance Anxiety: A Model Proposal. Eğitim ve Bilim, 40, 179.
- Sezer, Ş. (2018). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Tutumlarının Öğrencilerin Gelişimi Üzerindeki Etkileri: Fenomenolojik Bir Çözümleme. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(2), 534-549.
- Snyder, R. (1997). An Assessment of the Reliability and Validity of Scores Obtained by Six Popular Learning Styles Instruments. Unpublished Doctoral Dissertation. Utah: Utah State

University

- Sönmez, V. (2008). Gelecekteki Olası Eğitim Sistemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sylwester, R. (2000). A biological Brain in a Cultural Classroom. Thousand Oakes, CA: Corwin Press, Inc.
- Şahan, K. (2008). The Role of Perceived Teacher Acceptance on Students' Self Concept, School Attitude and Academic Achievement. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şişman, M. (2002). Örgüt kültürü. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Tor, H. ve Sargın, N. (2005). İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Okuyan Öğrencilerin Şiddet Hakkındaki Görüşleri On Dördüncü Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 28-30 Eylül 2005, 751-756.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2010). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2012). Değerler eğitimi. Ankara: Pegem Akademi
- Yiğit, R. ve Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sahip oldukları İnsani değerler İle Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 31, 159-178.
- Yıldırım, C. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Sergiledikleri Davranışlar. Mehmet Akif Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7), 119-140.
- Yıldırım, İ. ve Akan, D. (2018). Investigation of the Relationship between Unwanted Teacher Behaviours and Attitudes of Students towards School, Inonu University Journal of the Faculty of Education, 19(3), 88-103.